

*Лозанський Олександр,
студент ННІ ЗДН НАВС
Науковий керівник: Гопанчук Василь,
кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

ОСОБЛИВОСТІ ПРИВАТНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ОСІБ У РАЗІ ЇХ ПОРУШЕННЯ

Одним із актуальних питань у сучасній Україні є механізм захисту приватних прав осіб. Право приватної власності, його дієві гарантії, надійний і ефективний судовий захист стоять у ряду найважливіших атрибутів правової держави, що чітко зазначено у міжнародному та національному законодавстві.

Перший міжнародний документ, що декларував загальні принципи захисту приватної права України у контексті як правонаступника прав і обов'язків за міжнародними договорами УРСР, є ст. 2, 17 Загальної декларації прав людини від 10.12.1948 року (далі – Декларація), де зазначається про загальну рівність та непорушність права осіб (людей) у контексті розпорядження приватної власності індивідуально, або колективно[1; 2]. Але через відсутність права власності у СРСР дані позитивні принципи не були втілені на практиці. 17.07.1997 року Україна ратифікувала Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року (далі – Конвенція), що гарантувало виконання принципів Загальної декларації прав людини від 10.12.1948 року, шляхом впровадження судового механізму захисту визнаного міжнародним правом загальних стандартів політичних, економічних, соціальних і культурних прав та свобод людини в країнах-членах Ради Європи. Існування Європейського суду з прав людини дозволило мати шанс на справедливість тоді, коли вичерпані всі засоби національного правового захисту.

Національне законодавство України у сфері захисту приватних прав осіб від порушень органами державної влади має чітку законодавчу базу та сформовану судову практику.

Відповідно до змісту ст. 41 Конституції України, ст. 15, ч. 1 ст. 16 ЦК України, ч.1 ст. 4, 5 ЦПК України, кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право набувається в порядку, визначеному законом. Рішення про відчуження або конфіскацію майна може бути прийнято лише судом з підстав визначених законом.

У разі порушення суб'єктивного цивільного права особа має право, що передбачене законом на звернення до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Основним правилом ефективного захисту прав, тобто таким який не суперечить чинному законодавству та має на меті ефект по відновленню відповідних прав, свобод та інтересів на стільки, на скільки це можливо, що прописано у ст. 13 Конвенції та дублюється як один з найважливіших принципів правосуддя у судовій практиці, а саме п. 5.5 постанови Великої Палати ВС від 22.09.2018 року у справі № 925/1265/16. А у постанові КЦС ВС від 19.06.2019 року, справа № 757/48758/15-ц було визнано нікчемним договір лізингу, який у позасудовому порядку був визнаний сторонами недійсним, оскільки неможливо розірвати той договір, що є по своїй природі нікчемним. Суд опирався, що позивачем по справі було доведено «нікчемність договору», а зазначено у вимогах як «визнання недійсним договору» і тому вийшов за межі розгляду надаючи оцінку посилаючись на ст. 13 Конвенції. Відтак, суд опираючись на свободу розсуду щодо того, яким чином вони забезпечують при цьому виконання своїх зобов'язань. Крім того, ЄСПЛ указав на те, що за деяких обставин вимоги статті 13 Конвенції можуть забезпечуватися всією сукупністю способів, що передбачаються національним правом.

Цікавий аспект протидії порушення прав зі сторони органів державної влади. Так, згідно із ч. 3 ст. 43 Закону України від 9 квітня 1999 р. «Про місцеві державні адміністрації», розпорядження голови державної адміністрації, що суперечать Конституції України, законам України, рішенням Конституційного Суду України, іншим актам законодавства або є недоцільними, неекономними, неефективними за очікуваними чи фактичними результатами, скасовуються Президентом України, головою місцевої державної адміністрації вищого рівня або в судовому порядку. Таким чином, якщо правовий акт індивідуальної дії органу державної влади суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси територіальних громад чи окремих осіб, він може бути скасований у судовому порядку. Простіше кажучи, якщо орган державної влади є учасником цивільних відносин та стороною в договорах приватного характеру, а не суб'єктом владних повноважень. Відповідно за невиконання чи неналежне виконання договірних обов'язків він несе відповідальність нарівні з іншими учасниками цивільних відносин. Така відповідальність має договірний характер. Порушення цивільних прав внаслідок виконання публічно-владних повноважень матиме іншу правову природу як і втручання державних органів у приватні відносини має деліктний (недоговірний) характер.

Сучасне цивільне право ґрунтується на міжнародно-визнаних методах, гарантіях та принципах, які націлені на відновлення

порушених прав осіб, які зазнали несприятливих наслідків. Але в той же час існує занадто мізерний вплив у межах цивільного законодавства на дії та бездіяльність органів державної влади. В них визначається компетенція органу державної влади через обсяг повноважень. Наслідком порушення функціональних обов'язків є негативні наслідки в цивільно-правовій сфері.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text
2. ЗУ «Про правонаступництво України» URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text>
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Єдиний державний реєстр судових рішень URL:
<https://reyestr.court.gov.ua/>

УДК 340.16

*Мамульчик Анна,
курсантка ННІ № 2 НАВС
Науковий керівник: Шевчук Роман,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки НАВС*

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНІВ ЛОГІКИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА НАЛЕЖНОГО РІВНЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Як відомо, логіка - це наука про форми і закони правильного мислення. Саме закони логіки, спираючись на принципи, тобто на більш фундаментальні положення, формують основу мислення, що є процесом побудови міркувань.

Окрім формальної логіки існують також інші галузі логічних досліджень, зокрема юридична логіка - наука, що базується на вивченні закономірностей пошуку істини у юриспруденції. Цей напрям також ґрунтується на певних правових законах, що являють собою традиційні логічні закони, які у юридичній сфері набувають форми правових норм [1, с. 5].

Варто зазначити, що усі науковці, в незалежності від напрямку їх діяльності, намагаються розкрити певні універсальні зв'язки, що регулюють досліджувані ними явища. У формальній логіці це є закони,